

י"ח באלול תשע"ח. 29.8.2018

גיליון מס' 625

פרשת כי תבוא

המזוזה בכניסה לארץ

מאת הרב ירון בן דוד. בארות יצחק

פרשת השבוע, ממש כמו השנה שהולכת ומסתיימת לה, מתחילה בכותרת חגיגית ואופטימית: "וְהָיָה כִּי תָבֹוא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה, וִירְשָׁתָהּ וַיְשַׁבְתָּ בָּהּ" (כו,א), אבל נגמרת באוירה הפוכה לחלוטין: "וְהָשִׁיבְךָ ה' מִצָּרִים בְּאֲנִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ לֹא תִסִּיף עוֹד לְרַאֲתָהּ, וְהִתְמַכְרְתֶם שָׁם לְאִיבֵיךָ לְעֶבְדִים וְלִשְׁפָחוֹת, וְאִין קָנָה" (כח,סח). מתברר שתהליך הגאולה אינו בלתי הפיך, וגם ההישגים הגדולים שזכינו להם יכולים להתבטל ולחזור למצרים. ובין מצוות הביכורים והמעשרות שמופיעות בתחילת הפרשה, לבין הקללות על אובדן היבול וביטולו בסוף הפרשה, מופיעה הברית בהר גריזים ובהר עיבל.

המקומות היחידים בארץ ישראל שהעם מכיר עוד לפני שהוא נכנס לארץ, הם הר גריזים והר עיבל. אפילו שילה וירושלים לא מוזכרות במפורש בתורה. עם זאת, לאחר שנכנסו ישראל לארץ, המקומות הללו כמעט ולא מוזכרים. המזבח שהוקם בהר עיבל לא הפך להיות מוקד עליה לרגל, ואין אזכור של המקום כמקום קדוש. מהו פשר המקום הזה, שדווקא בו כותבים את התורה בכניסה לארץ?

האברבנאל כותב שטקס כתיבת התורה על הר עיבל מקביל לכתיבת הפרשיות במזוזות הבית. כשאדם נכנס לביתו, הדבר הראשון שהוא רואה הוא המזוזה שנמצאת מימינו. כך גם כשעם ישראל נכנס לארץ, הדבר הראשון שהם עושים זה לכתוב את ספר התורה על האבנים בהר עיבל. על יסוד הדברים האלה אפשר להבין מה המיוחד בשני ההרים האלה: השומרון הוא רכס הררי מצפון לדרום. כחלק מהרכס הזה בולטים הר עיבל והר גריזים, ובעמק ביניהם נמצאת העיר שכם, שהיא נמוכה מאוד ביחס לסביבתה. ניתן לראות בה פרצה בחומה של הרי שומרון. כשעם ישראל נכנס לארץ ישראל הוא בא ממזרח למערב, וממילא הר עיבל יהיה מימינו והר גריזים משמאלו. אם שכם היא השער לארץ ישראל, הר עיבל הוא המזוזה הימנית. זו הסיבה שיש לכתוב את התורה דווקא על הר עיבל ולא על הר גריזים (שעליו עומדים המברכים את ישראל), כפי שהמזוזה נמצאת מימינו של הנכנס.

יש לציין כי המצווה הזו לא נמנית כאחת מתרי"ג המצוות מפני שהיא חד פעמית. זמנה של המצווה הוא רק ביום שבו עוברים את הירדן לצורך כיבוש הארץ. כתיבת התורה על האבנים איננה התפארות על הניצחונות, כמו כתובות הניצחון של המלכים בעת העתיקה, אלא הכנה להן. לפני שנכנסים לארץ ונלחמים עם שבעת העממים, צריך לכתוב את התורה על האבנים ולכרות ברית מחודשת. לברית הזו יש את כל הסממנים של הברית שהייתה במתן תורה: "וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת כָּל דִּבְרֵי ה' וַיִּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הָהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂר מִצְבֵּה לְשָׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות כד, ד). – כתיבת התורה, המזבח, הקרבת עולות ושלמים, המספר 12, האבנים, והאכילה והשתייה. כל הסממנים האלה משותפים למתן תורה ולטקס הכניסה אל הארץ. בלי הברית הזו אין זכות להיכנס לארץ.

הברית היא אישור הכניסה לארץ ישראל. היא המטרה בשמה אנחנו נכנסים לארץ. לפני כיבוש הארץ אנחנו צריכים להבין היטב מה המטרה שלנו בכיבושה, ומתוקף מה זכותנו לכבוש אותה.

יכול להיות שהרבה מאוד מהצרות שעוברות על עם ישראל בדור הזה נובעות מכך שלפני שנכנסנו לכאן – ובעצם עד היום – לא ברור לכולם מה ברצוננו להקים בארץ ישראל, ובאיזו זכות אנו עושים זאת. אם נדע לכתוב את התורה בכניסה לארץ, נדע להילחם עליה ונזכה לכבוש אותה.

הרב ירון בן דוד משמש כרב קיבוץ בארות יצחק 18 שנים. הוא נשוי לאלישבע, ואב לשמונה ילדים. בעבר שימש כסגן הרב הראשי של פראג, ואחראי על החינוך היהודי בצ'כיה.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il